

FACTORII DE RISC CARE INFLUENȚEAZĂ EFICACITATEA VACCINĂRII ANTIGRIPALE

Dumitru CAPMARI, Angela PARASCHIV

Disciplina de epidemiologie, Departamentul de Medicină Preventivă,
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie *Nicolae Testemițanu*

Autor corespondent: Capmari Dumitru, e-mail: d.capmari@gmail.com

Introducere

Gripa sezonieră reprezintă o amenințare semnificativă pentru sănătatea publică, afectând în mod deosebit populațiile cu risc ridicat, inclusiv persoanele vârstnice, copiii mici, femeile însărcinate și persoanele cu afecțiuni cronice. Conform Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), gripa sezonieră provoacă anual aproximativ 1 miliard de cazuri de infecții respiratorii, dintre care 3-5 milioane sunt cazuri severe, și între 290.000 și 650.000 de decese. În Republica Moldova, anual sunt înregistrate în medie 2067,6 cazuri de gripă, ceea ce constituie 56,51 cazuri la 100.000 de locuitori. Vaccinarea antigripală este o strategie preventivă esențială pentru reducerea morbidității și mortalității în aceste grupuri vulnerabile.

Scopul

Această revizuire sistematică își propune să evalueze evidențele bazate pe dovezi privind factorii de risc care influențează eficacitatea vaccinării antigripale.

Materiale și metode

A fost realizată o căutare sistematică a literaturii în baze de date științifice, inclusiv PubMed, Scopus și Cochrane Library, pentru studii publicate între 2010 și 2023. Cuvintele-cheie utilizate în căutare au inclus termeni precum „eficacitatea vaccinului antigripal”, „populație cu risc”, „revizuire sistematică” și „factori de risc”. Au fost incluse studii observaționale, studii clinice randomizate și meta-analize care au investigat eficacitatea, acoperirea vaccinală și factorii de risc care influențează vaccinarea antigripală în rândul populațiilor cu risc.

Calitatea metodologică a studiilor incluse a fost evaluată utilizând instrumente standardizate, cum ar fi Newcastle-Ottawa Scale pentru studii observaționale și Cochrane Risk of Bias Tool pentru studii randomizate.

Rezultate

Din cele 1200 de studii identificate, doar 45 au îndeplinit criteriile de incluziune. Analiza acestora a evidențiat că vaccinarea antigripală reduce semnificativ riscul de infecție și de complicații severe, având o eficacitate medie de 50-60% în rândul populațiilor cu risc. Acoperirea vaccinală variază considerabil între diferite țări și regiuni, fiind influențată de factori socioeconomiici, accesibilitatea serviciilor de sănătate, educația privind beneficiile vaccinării și încrederea în sistemul medical.

Eficacitatea vaccinului poate fluctua de la un sezon la altul, în funcție de potrivirea dintre tulpinile vaccinale și cele circulante. Factorii de risc care influențează eficacitatea vaccinului includ vârsta, prezența comorbidităților, statusul imunologic și istoricul de vaccinare antigripală. Studiile indică faptul că vârstnicii (>65 ani) manifestă un răspuns imun mai redus la vaccin, cu un indice de corelație de $r = -0.45$ ($P < 0.001$) și un OR (Odds Ratio): 1.8 (95% CI: 1.5-2.2) pentru reducerea eficacității vaccinale. Persoanele cu afecțiuni cronice (diabet, boli cardiovasculare, boli pulmonare cronice) prezintă, de asemenea, o scădere a eficacității vaccinale, cu un indice de corelație de $r = -0.35$ ($P = 0.005$) și un OR: 1.6 (95% CI: 1.3-1.9). De asemenea, persoanele cu sistem imunitar compromis (de exemplu, HIV, tratamente imunosupresoare) prezintă o reducere semnificativă a eficacității vaccinale, cu un indice de corelație de $r = -0.50$ ($P < 0.001$) și un OR: 2.2 (95% CI: 1.8-2.6).

Într-un alt studiu, s-a constatat că femeile prezintă adesea un răspuns imun mai puternic la vaccinul antigripal comparativ cu bărbații. De exemplu, răspunsul serologic post-vaccinare la subtipul A(H1N1)pdm09 a fost semnificativ mai mare la femeile vârstnice (≥ 65 ani) în comparație cu bărbații de aceeași vârstă. Cercetarea realizată de un grup de cercetători din Spania a arătat că femeile au prezentat titruri de anticorpi mai mari și o seroprotecție mai bună împotriva anumitor subtipuri de virus gripal, cum ar fi A(H3N2) și B/Victoria, comparativ cu bărbații.

Vaccinurile împotriva A(H3N2) au demonstrat o eficacitate variabilă, de obicei mai scăzută în comparație cu alte subtipuri. Studiile indică faptul că eficacitatea vaccinului poate fi între 10% și 30% în sezoanele în care există o discordanță antigenică semnificativă. De asemenea, cercetările au arătat că persoanele care se vaccinează anual pot dezvolta un răspuns imun mai puternic, cu o corelație de $r = 0.30$ ($P = 0.01$) și un OR: 0.7 (95% CI: 0.5-0.9) pentru îmbunătățirea eficacității vaccinale.

Într-un sezon specific, eficacitatea vaccinului împotriva A(H3N2) a fost de aproximativ 17% (95% CI: 6%-27%). Vaccinurile împotriva A(H1N1)pdm09 au avut în general o eficacitate mai mare. De exemplu, în sezonul 2018-2019, eficacitatea vaccinului a fost de aproximativ 44% (95% CI: 29%-56%). Femeile vârstnice au prezentat titruri de anticorpi mai ridicate după vaccinare, cu o seroprotecție (SPR) de 93,7%, comparativ cu 89,9% la bărbații vârstnici pentru subtipul A(H1N1)pdm09.

Eficacitatea vaccinului împotriva virusurilor Influenza B poate varia, dar în general este mai constantă decât în cazul A(H3N2). De exemplu, în sezonul 2018-2019, eficacitatea pentru linia B/Yamagata a fost de aproximativ 49% (95% CI: 30%-63%). În cazul femeilor vârstnice, SPR a fost mai mare pentru tulpinile B, comparativ cu bărbații, atingând valori de până la 95.5% pentru B/Victoria.

Concluzii

Revizuirea sistematică subliniază importanța vaccinării antigripale pentru reducerea morbidității și mortalității în rândul populațiilor cu risc ridicat, inclusiv persoanele vârstnice, copiii mici, femeile însărcinate și persoanele cu afecțiuni cronice. Eficacitatea vaccinului variază între 50% și 60%, fiind influențată de vârstă, comorbidități, statusul imunologic și istoricul de vaccinare. Vârstnicii (>65 ani) și persoanele cu afecțiuni cronice sau sistem imunitar compromis prezintă un răspuns imun mai slab, cu un OR între 1,6 și 2,2. Femeile au un răspuns imun mai puternic la subtipul A(H1N1)pdm09 comparativ cu bărbații. Eficacitatea vaccinului este influențată și de subtipul tulpinii gripale. Vaccinurile împotriva A(H3N2) au o eficacitate mai scăzută (10-30%), în timp ce pentru A(H1N1)pdm09 este de aproximativ 44%. Pentru virusurile Influenza B, eficacitatea este mai constantă, fiind de 49% pentru linia B/Yamagata. Aceste rezultate evidențiază necesitatea ajustării anuale a compoziției vaccinului și considerarea diferențelor de gen în strategiile de vaccinare pentru a maximiza protecția populațiilor vulnerabile.

Cuvinte-cheie: vaccinare antigripală, populație cu risc, eficacitate, acoperire vaccinală